

INDIAKO HIMALAIAK

GURPILEKIN BIDAIARI

Abentura da heriotzari denbora kentzeko modu bakarra

Paul-Emile Victor, esploratzailea

TESTU ETA ARGAZKIAK

En dio Rindan da kaza' laga
(Gerrita-Luna, 1972)

Men di ko, bi zik le tar ekin,
erka l atzen edo oi rez men-
dian gara rot ura z g oza-
tasa mal b ed u; horoz gain,
judoa pra kika tzen du 4
urto zitu en tik. Ahal duen
bakoitzean bi daktzora ir-
botoa da, bida ia h orle tako
gehienak bi al h eta gain an
eta era a utano moan ogin
dhi di tustarik

Lamayuru herri ibatara

Hantxe ditut hirurak, txandaka begietara eta mahai gainera begira, zorrotasunez. 40 gradu inguru, izerditan blai eta nire gailu satelitala filma beldurgarri honen protagonista bezala, mahai gainean. Ez dakit zenbat aldiz esan didan GPS moduan baino ez dudala erabiltzen. Lau orduz behin eta berriro galdera berdinei erantzun berberak ematen, eta halere, ez, ez dira asetzen morroi haueki. Ez dut imajinatu ere egin nahi zer izango den Indiako kartzela batean hiru urtez egotea, hori baita beraien hitzetan egin dudan legearen aurkako ekintzak agintzen duen zigorra.

WAGAH (INDIA)

Pakistan eta India arteko mugan nago, indiar postu militarren egoitzan, eta aboliotuta nagoela esaten didate behin

eta berriro. Pakistan eta India banatu zirenean, Wagah herria erdibitu zuten eta hantxe dago, pastela balitz eran, zatituta. Zaila egiten zait ulertzea nola bana daitezkeen auzo beroko etxosak alde batera eta bestera honek dakarren familia haustura eta banaketarekin.

Halere, herri honetako momenturik famatuena amatsaldeko bostetan ematen da. Kriston komeria antzetzten dute mugako burdinazko ateak itxi eta alde bakoitzean, aurrez aurre, alde bakoitzeko soldaduek sekulako irainak esaten dizkietenean elkarri, zarataka eta builaka. Pakistan aldean apenasegoten da inor emanaldia ikusten; Indiakoan, berriz, hamaikak. Honekin zenbat gorrotatzen diren antzetzten dute egunero, elkarri eragindako kalte eta hildakoak nahikoa adierazpen ez balira bezala. Ez legoke gaizki munduko istiluak eta herrien arteko arazoak antzerki bitartez konponduko balira. Oraingoaz, tamalez, eta ikusitakoak ikusita, ez du ematen lehen aukera denik.

Birritan pentsatu gabe sinatu dut ez daramadala nirekin GPS satelitalik, zer egingo dut ba? Zaborretara bota? Hirugarren aldiz nire bizikletako poltsa guztiak X izpidun tramankulutik pasatzerakoan lehergailu nuklearra aurkitu izango balute bezala erreakzionatzen dute, alajainai.

Amritsar, sij erlijioaren epizentroa da eta bertan dago Urrezko Tenplua deritzon santutegia

Sekulako oihuaiki Zer demonio gertatzen da ba? Banekien debekatuta zegoela mezuen bitartez komunikatzeko bali duen nire tresna hau. Segituan espioia banintz bezala tratatzen naute, eta egoera nahikoa konplikatu egongo ez eta, dena okertu da Kaxmirra joateko asmoa dudala esan die danean. Militarrei erantzunak ematerakoan nire tripek komune-

khalsi herriko gompan

Damkhar herriko biztanleak

ra joateko gomendio serio bat eman didate, literala. Badaramate aste bete bakteriak bizilagun ditudala eta zeharo ahulduta sentitzen naiz, baina txoropito hauek ez daude txantxetarako eta nik ez dakit nondik atera behar ditudan honi guztuari aurre egiteko indarrak. Azkenean, gailuaren bateria bukatu da. Denok gaude neka neka eginda eta azkenean, libre utzi naute! Oraindik kilometro dezente ditut Amritsamera heltzeko eta eguzkiaren azken izpiak agur esatear daude.

AMRITSAR (PUNJAB)

Logela alokatzeko asmoz, hainbat lekutan galdegin dut. Garestiak iruditzen zaizkit eskainitakoak eta, azkenik, nahi nuena baino sos gehiago jarri ditut mahai gainean aire egokitua duen logela batengatik. Egun amaigabes izan da eta ez daukat ezertarako adorenik. Dutzatu, zerbait jan eta, indiar militarren amesgaiztoak lagun, loak hartzen ahalegindu naiz.

Amritsar, sij erlijioaren epizentroa da. Bertan dago Golden Temple (Urrezko Tenplua) deritzen santutegia eta gaur egun Taj Mahal (Agraiko tenplu famatua) berak baino bisita gehiago jasotzen ditu, ia 100.000 lagun astero, gehiengo zabala indioak izanik. Amritsarreko historian zehar hainbat guda eta

Amritsarren dagoen Golden Temple (Urrezko Tenplua)

sarraski izan dira. Mongol inperioak zuen bere kontrola 1650 urte inguru arte, gero afganiarrak, azkenik indioek berreskuratu zuten arte; eta horrela ibili dira historian zehar gaur egun ezagutzen den egoera bilakatu arte. 1947ko abuztuaren 14an gauzatu zen banaketa zoro hau (Pakistan eta India) milioika pertsonaren migrazioa eraginez.

Goiz esnatu eta, beroak eta trafiko zoroak indarra hartu orduko irten naiz bizikletarekin, Golden Temple edo Urrezko Tenplua ikusteko helburuz. 40 graduko beroak bekokian kolpea jo orduko, autobokosak bezala kale etan zehar abiatu naiz. Denok batera atera garela dirudi. Buruan ezinbestekoa den

Leh eta Manali herriak narteko bida galduetan

zapi gorria jantzita, oinutsik nago Urruzko Tenpluaren aurrean. Eguna eman dut bazterrak arakatzen eta hainbat bisitarirekin hitz egiten. Eguzkia kolore gorritz jantzi da eta milaka pertsonak jarraitzen dute amaigabeko ilaran. Denek nahi dute beraien erlijioak agintzen dien errituala gauzatu. Tokiokizun honen aurrean, berehala ohartu naiz nire espiritualitate eskasaz.

**Une oro, pedalak ematerakoan,
niri biziko azken uneak izan
daitezkeela sentitzen dut**

Amritsar eta sij mundua atzean utzita, iparraldera jo dut, Kashmir aldera. Indiako bideetako hautesak, aldapa eta trafiko traketsak une oro eme egotea exijitzen dit. Kamioi, rickshaw, auto eta motorrak edonondik edonora doaz, eta gutxi izango balitz, une oro zoramen guzti honen erdian txakurrak, tximinoak eta behiak daude! Inajinagaitza da, orduak joan eta orduak etorri, txirrindulari bat anabasa honetan murgilduta. Une oro, pedalak ematerakoan, niri biziko azken uneak izan daitezkeela sentitzen dut, baina modu misteriotsu eta harrigarri batean denok lortzen dugu elkar saihestea, estropezu egin gabe. Ezaguna da behiak animalia sakratuak

Khurdun La mendilgarabidea

direla Indian, eta gobernuak emandako pribilegioei kasu eginez, hauek ez dute inolako lizentzia eskatu behar beraien pekarotz plastoak edonon uzteko. Saihestu beharreko beste oztopo bat gehiago! Hau da hau!

KAXMIR

Mendi dotorez inguratutik dagoen Srinagar herrira "bizirik" heldu naiz. Musulmana den herrialde batek (Pakistan) Indiako lurretan dagoen beste batera igaro naiz. Laku ederrak ditu bere ondoan eta larreetako freskotasuna airean nabari

du. Warm Showers bizikileteroen abegia jasotzen duen plataformari esker, bertako familia baten etxean nago. Gustura hartu naute eta, beti bezala, ni ere eroso sentitzen naiz musulmanen artean. Bost egun egin ditut beraiekin, nire osasuna berriskuratu eta mendietarantz joan baino lehenago atseden hartzeko. Ahmed, familiako mutil gazteenarekin eman ditut ia egun guztiak, inguruak ikusten eta beraren etorkizunari buruz hitz egiten. Europako herrialdeetan lana aurkitu eta familia bat erakitzeko beste diru irabaztea aresten du. Ez du berantzako etorkizunik ikusten Kaxmiren, eta, Indiak eta Pakistanek beraien artean duten gatazka dela eta,

zeharo nekaituta daudela esaten dit behin eta berriro. 1947an, bi estatuen arteko tentsioak hasi zirenetik ez dirudi egoera lasgarri hau konponduko duen elkarren arteko akordioarik egongo denik. Munduko lekurik militarizatuenak dela esaten dute azkeneko datuek.

Indarberrituta irten naiz Srinagarretik eta erreka eta mendietako edertasunean murgilduta nos. A hazten ez diren egun horietako bat. Dena primeran doa akanpatzeko momentua heldu arte. Kaxmir osoan 100.000 militar baino gehiago daude, pakistandarrek kontatu gabe. Horietako batzuk, kanpin denda muntatzen amaitzeaz nagoela sekulako sustoa eman

Amritsar eta Punjabeko sijehiako laguna

didate. Bihotza eta beste gauzaboo bi eztaurren inguruan nabaritu ditut. Jarraian dena batu eta Sonamarg herrira joateko agindu didate, bertako logela batean gaua igarotzeko.

Bidea, ia guztia lurrezkoa da, aldapa hasten denean batik bat

Egun argitsu batekin abiatu naiz gogotsu Zoji-La mendia igarobideari aurre egiteko prest. Bidea, ia guztia lurrezkoa da, aldapa hasten denean batik bat. Bizikiletarako, bidaiari eta

Khurdun La igarobidea

urteetan zehar eskarmentu handia eskuratzen dute, ia denetarikoa egoerak bizirik behar izaten dituzte eta. Baina betidago ezustekoentzako tartea eta hauek dira egun bakoitza bestetik bereizten dutenak. Egoera batzuetarako prestatuta nagoela esan dezaket, aldiz, beste batzuetan ez dut jakiten nondik norajoa eta badira gutxi batzuk, aurrez aurre estralurtar batekin aurkituko banintz bezala sentiarazten nautenak. Azken hau da nire sententzia II2 kamioi militar eta beste hurrenbeste militar estiloko jeepak bata bestearen atzean kontatzen ditudanean. Zeharo harrituta egin dut aurrera hautsezko "bonba nuklearra" desagertzen denean. Imajinagaitza da nolako hauts geruza itsasten zaidan gorputzean eta bizikiletan, eta nolako komediak egin behariko ditudan gero hau guztia kentzeko.

Eguneko azken orduetan Kargil herriira heldu eta logela xume bat bilatuz kontsumitu ditut nire azken energiak. Nekagarria benetan, baina badaikit horren ostean, hurrengo egunerako erregaia gorputzari emateko eta itsatsita dudan hautsa kentzeko momentu gozoa heltzen dela. Logelaren prezioa ia erabakita dagoen momentuan... Eneko! Nire izena entzun dut nonbaiten. Hugo eta Bego dira, Donostiako tximindulari bi.

Bazekiten Pamir eta Karakorum mendiak zeharkatzetik nentorra, Tajikistan, Kirgistan, Txina eta Paskistandik pasatuz. Beraiek hegazkinez heldu dira Srinagamera eta Himalaietan zehar nire ibilbidearen zati bat partekatzeke asmoa dute. Ezustean, lagun artean aurkitzea oso atsegina da eta bizikileteroen artean dagoen elkartasuna berehala loratzen da, daukagun informazioa elkar trukatzean eta pedal kontuen inguruko abenturak kontatzean.

LADAKH

Kargil eta Leh artean, mundu musulmana atzean utzi eta tibetar kulturaren barna bete betean sartu gara Lamayuru, Tikse eta beste lako herri maitagarriak zeharkatuz. Ladakh eremua. A ze plazerra menditzarren artetik doazen bideetan gaitzeal! Ez dakit tibetar biztanleek ematen duten bakera den ala bertako aldapa amaigabeek ematen duten neke gozoa, baina

Ukirherriko gomparakobida

arima, gorputz eta burmuina garbi eta lasai sentitzen ditut. Bakean sentitzen naiz. Tiksen dagoen Gompa edo monasterioan hartu gaituzte sos gutxi batzuegatik eta nire kasuan inbidia puntu batekin begiratzen dut bertakoei duten bizimodu simplea, gure gizartearen ezagutzaren dugunarekin konparatzean batez ere. Bizitako beste egoera askotan bezala, agian bada-goela hauengandik zer ikasipentsa arazten didate.

**Mundu musulmana atzean utzi
eta tibetar kulturaren barna
bete betean sartu gara**

Namika La mendi igarobideajalsterakoan

Indiako Himalaiaiko errepede birrinduek 4000 metroko mendi igarobideetatik garamatzate. Zerueta hodeiak ezberdinak dira altuera hauetan eta egun berean eguzkia, haizea eta txingorra jasan ditugu. Hala ere batesan norbaitek margotutako kuadro bat balitz modura, paisaia irreal bat dugu begi aurrean. Hodei beltzak, euria alde batean, eguzkia bestean eta dena lotzen duen ostadar erraldoi bat. Momentu horretan ez dut erreakzionatu, zeharo txundituta sentitu nait, aurrean dudan edertasunaz eta momentu hura bizitzeko dudan zortean pentsatu gabe. Hantxe, liluratuta, geldi eta inudi surrealista hura benetakoa dela konturatzean argazki kameraren txanda da.

Lagun bizkitarozekin Leh herrian

Nanika Lamend i garbidua

Ruben Elejalde, Patagoniako hermitxo batean ezagutu nuen. Orduan, Tasio nire lagun minarekin nindoa Ususiera heltzeko asmoz. Ruben zakutoz jantzita dagoen bizideta maitalesa da, hamaikarxoko bidaia egindakoa eta Lehra dator, nirekin elkarrekin eta ia hilabete elkarrekin pedalei eragiteko asmoz.

SPITI ETA KINAUR

Spiti eta Kinaur haranetan zehar gabiltza, Tabo, Kibber, Moorang edo Kaza herrixketako tibetar kulturen murgilduta. Mendien arteko lurrezko bide nekagarriak errazago gainditzeko ditugu lagun arteko giro ederrak lagunduta. Konbinazio

ederra izanda eta, taidean joateak lagundu arren, errealitatea gogorra da. Altuera eta bide malikartsuen aurkako borroka norberak egin behar du eta bakoitzak bere erritmoa hartzen du, begirada zerbaitetan finkatu eta pedalei ekinez. Eguna bukatzerakoan dator handitasun horren aurrean zer nolako txikiak garen konturatze momentua. Lur eremu horietan eguneko argitasunak laster egiten du alde eta behin eguzkia sartzerakoan kolpera jaisten dira graduak. Izarrek laster hartzen diote erreleboa eguzkiari eta lozakura sartu aurretik, inoiz baino gertuago somatzen ditut Mikel Laboaren izarren hautsak. Momentu berezia benetan.

Indiako kastarik baxuenek egiten dituzte lan hauek, gizon, emakume eta umeak, lurrian belauniko hautsez itota

Thiksayko Gompa

Inguru horietan isolatuta dauden herrietan baino ez da oinezkorrik ikusten. Baina bideetan agertzen diren neurri ezberdineko harrizko tontorak halaberharre z salatzeko dute norbaiten existentzia. Bide ondoan daude harrizko txikitzen noiz behinka pasatzen den kamioiren bati sots gutxi batzuen truke saltzeko. Indiako kastarik baxuenek egiten dituzte lan hauek, gizon, emakume eta umeak, lurrian belauniko hautsez itota. Bihotza hunkituta ikusten ditut beraien bizi baldintzak. Plastikoko beltza dute teilatuta gisa eta lurrezko esterila zoruan. Lau

arto eta gari garauez egindako txapatiak eskaini dizkirate. Hau da mundu krudelai.

Badira hilabete batzuk 3000 metrotik gorako altueran nabilela, eta jadanik kilo batzuk ere galdu ditut bidean. Horretaz aparte, inoiz baino larri kolore ilunagoa izatea paraje hauetako eguzkiaren astinduaen erakusgarri ona da. Amak ikusiko banindu, "hau da itzura eskasa daukazuna" esango luke. Nire gorputzari so egitean, Mauritzia eta Leon trikitilari farnatuak datozkit burura behin eta berriro. Nire azalak Mauriziaren panderoa bezalako larri lehor eta kolpatua ematen du eta, nire birrikak, Leonen trikitixaren hauspoa bezain besteko lanetan dabiltza. Ondo elikatzea eta ondo hidratatuta egotearen garrantzia nabaria da aldapan gora edo egunaren azken izpiekin batera guztiz hustuta aurkitzen naizenean. 112 markatuz gero, mugikorrean ez dizu inolr erantzungo hemen!

HIMACHAL PRADESH

Mendietatik jaisten garen heinean, herribideetan bizitasun gehiago ikusten dugu. Gauetan ere ez du horrenbesteko hotzik egiten eta montzoiairen lehenengo tantak sentitu ditugu. Egunak pasatu ahalia, etxerako hegaldia dela eta, gero eta gehiago larritu da Ruben. Hugo eta Bego atzean utzi ditugu horrexegatik eta Shimilara heldu gara, Indiako Himalaiaren magalean dagoen herria. Hiri txiki honek germaniar estiloko eraikinak ditu eta honek guztiz jokoaz kanpo utzi gaitu. Ez du ematen Indian gaudenik.

Tibetarren bakeak zoramenari eman dio paso beste behin ere, Himachal Pradesh deituriko probintzian

Mendietako altuera gaitzarekin batera, magia ere desgertzen hasi da eta tibetarren bakeak zoramenari eman dio paso beste behin ere, Himachal Pradesh deituriko probintzian gaudela. Bide lasaiek bukatu dira eta errepide hauetan barna bizi gaitzeko arriskua sentitu dugu behin baino gehiagotan. Ruben estresak jota dago, justu libratu baita bere burua kamioi baten azpian ikusteaz. Ni ere zeharo beldurtuta murgitu naiz trafikoa, trailer, autobus, kamioi, kotxe, rikshaw, moto, txakur, behi eta tximinoz osaturiko anabasan. Eta gu, txirrindulari ero eta tenelbi, txokolat guzti honen erdian.

Ruben laguna agurtu eta gero, Chandigarren kanpo aldean dagoen hostel lasai batean hartu dut ostatu, India eta Nepaleko jaki ezberdinak dastatuz. Nire plana Nepalera doan bidea jarraitu eta Kathmandu hirira heltzea da. Planak egitea aiferrikako da askotan. 2015eko urrian Nepaleko Terai lur eremuan istilu latzak sortu ziren bertako agintariekin. Hainbat hildako izan ziren eta Indiarekin duten muga guztiak itxi zituzten. Zortzi egun itxaron eta gero, Indiako hiribururantz abiatu naiz.

Delhin nago nire bidaiari berrantolatatu beharrean eta egia esan ez da erabaki erraza. Ezin dut jakin noiz arte irausungo duen Terai eta mugen inguruko gatazka (hilabete batzuk geroago mugak beste hiru hilabetez itxi eta egon zirela jakin nuen). Horretaz gain, Mianmarerako bida lortzeko (nire beste aukera) guduenez 15 egun itxaron behariko dudala esan didate. Larregi Dheiliko infemuan itzaroteko.

Nolako den patua eta bidaiak izkitatzen dizkiguten ezustekoak. Norik esan ze zakeen bidaiari luze honetako azken orduko aldaketek Nepalera eramane beharrean Japoniara eta Thailandiara eramango nindutela, bertako bidetean gurpilekin bidaiari. Nire bidaiari planean sekula egon ez ziren lurraldeak. Baina ez ote dira bidaiari gordetzen dituzten misterioak benetan liluragarriena? Ez ote da bizi bera abenturarik liluragarriena?

Tso Moriri laku, Ladakh

